

בס"ד. שיחת* יום ב' פ' תצא, ט' אלול, ה'תשח"ו.

הנחה

א. עיקר סיבת התוועדות זו היא נסיעתו של שליחי לארצנו הקדושה ת"ו, לפעול — בעצמו, ולמסור לאחרים שגם הם יפעלו (ובתוספת המעלה שישנה) באופן של שליחות — בחינוך על טהרת הקודש, ובפרט במוסדות הנקראים על שמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובמילא הרי זה נקרא גם — בשליחותו של בעל השם.

מכיון שזוהי שליחות של הרבי — היו צריכים להזדרז ולדרוך ("יאגן זיך") אחר ענין זה. ואעפ"כ, מצד החושך הכפול ומכופל, ישנם כאלה, שבגלל רצונו של הגוף להימצא במקום אחר, שוכחים הם על הרבי, שוכחים על השליחות, ומוותרים לחומריותה של הנפש הבהמית.

ב. סוף-כל-סוף יקיים את רצונה של הנפש האלקית, ויבצע את השליחות שהוטלה עליו. אבל בינתיים הוא מתווכח ("ער דינגט זיך"), הוא בעצמו, ומעמיד גם את אביו או את בני-ביתו ש"יגינו" עליו, שלא יצטרך לנסוע. ואף שסוף-כל-סוף יבצע את השליחות, מ"מ, תהי' זו עשי' של טורח, בלי זריזות ובלי חיות.

ג. רבנו הזקן מבאר באגרת הקודש² מעלת העקידה — והרי פרשת העקידה אומרים בכל בוקר לפני התפלה, כהקדמה לתפלה שהיא יסוד העבודה של כל היום — שעיקר המעלה בזה היא "שאברהם אבינו ע"ה עשה זאת בזריזות נפלאה, להראות שמחתו וחפצו". כלומר: אף שמצד הטבע וכו', מ"מ, בידעו שזהו רצונו וכוונתו של הקב"ה, עשה זאת בשמחה.

וכך גם בנידון דידן — אם עשי' זו היא באופן של טורח, הרי, אף שמבצעים את השליחות, מ"מ, חסר בכל הדברים שתובעים בזכות העקידה — שזהו בזכות הזריזות וכו' של העקידה כנ"ל — שבכללם הם גם ההשפעות בכני חיי ומזוני רויחי.

* שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפסה בשעתה בחוברת בפ"ע. וכן (בלה"ק) בבטאון חב"ד חי"ט ע' 30 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(1) הרה"ת זושא פוזנר.
(2) סכ"א (קלג, סע"א).

אופן העשי' צריך להיות בבחינת "עקידה", שפירושה מלשון עקוד, היינו, שנוטלים מהגוף את האפשרות להפריע או אפילו לפעול חלישות. וכך גם בנידון דידן — שהוא מעקד את רצונו ומבטל מציאותו, וביחד עם זה הרי הוא ממלא את השליחות בשמחה ובטוב לבב.

ד. כאשר ישנה ההרגשה ("ער דערהערט") שזוהי שליחות של הרבי — ברור אצלו שזוהי טובתו ברוחניות וזוהי טובתו בגשמיות, ועושה זאת בשמחה ובטוב לבב. וכך צריך הוא לעורר הרגש זה גם אצל אלה שנמצאים במקום שאליו נוסע.

העשי' צריכה להיות — לא בגלל התועלת שתהי' לו; העשי' צריכה להיות "שלא על מנת לקבל פרס"³, צריכים לעשות מצד ה"בקשו פניי"⁴. ואז ישנה בדרך ממילא גם הצלחה בגשמיות וברוחניות, הן בענינים הכלליים והן בעניניו הפרטיים.

ובפרט בחודש אלול, כמבואר בלקו"ת⁵, שבחודש אלול המלך בשדה, שאז יכולים לפעול אצלו מילוי כל הבקשות, אע"פ שכאשר המלך נמצא בעיר מלכותו, צריכים על זה כמה וכמה השתדלויות. בחודש אלול — "את פניך הוי' אבקש"⁶, וענין זה נמשך בכל הענינים עד לענינים היותר פנימיים.

*

ה. כאשר רבנו הזקן לקח מלמד לבנו ממלא מקומו, כ"ק אדמו"ר האמצעי, אמר רבינו הזקן למלמד: לכל לראש לומדים אותיות א"ב. מהו אל"ף — נקודה מלמעלה, נקודה מלמטה וקו באמצע — זהו אל"ף. הילד מוכרח לדעת שהאל"ף של תורה הוא יו"ד מלמעלה, יו"ד מלמטה וקו של אמונה המחברם. עכ"ל.

באל"ף כפשוטו שלומדים עם הילד — יש בזה כל הענין הנ"ל, עם כל העומקים שבהבנה והשגה שיש בזה, כפי שכל נשיא בדורו ביאר את ענין הנקודה למעלה והנקודה למטה וקו המחברם.⁷

וכן הוא בכללות ענין החינוך: מיד שמתחילים לחנך את הילד, אף שלעת-עתה לומדים אתו ענינים פשוטים, הנה גם בזה נוגעת כבר המטרה

תו"מ ח"י"ח ע' 149. וש"נ.

(3) אבות פ"א מ"ג.

(7) ראה בארוכה ספר הערכים — חב"ד

(4) תהלים כז, ח. וראה לעיל ע' 263. וש"נ.

מערכת אותיות אות אל"ף (ע' סט ואילך).

(5) פ' ראה לב, ב.

וש"נ.

(6) ראה "היום יום" ח אדר א. וראה גם

שאליו רוצים להגיע, וצריכים לקבוע זאת (בהעלם, באותיות המתאימות) מיד בהתחלה.

עוד לפני שהילד יודע להבחין בין טוב לרע, ולומדים אתו רק ה"אל"ף של תורה — צריכים לקבוע בזה כל העומק שישנו ב"אל"ף.

ו. וע"פ המבואר בתו"א⁸, מובן, שהנקודה למעלה הו"ע צמצום המשפיע, שצריך לכול את כל ענין ההשפעה בהנקודה, אח"כ הוא הקו, ההמשכה, ואח"כ הנקודה שלמה, שהו"ע הצמצום של המקבל.

ומבואר במ"א בתו"א⁹ שזהו הסדר בכל ההשתלשלות, וכמ"ש¹⁰ "נוצר חסד לאלפי"ם".

ויש לומר בדרך אפשר, שזהו ענין מה שאות אל"ף היא התחלת האותיות (אותיות מלשון "אתא בוקר"¹¹ שהוא לשון המשכה¹²), היינו שזהו האופן דכל עניני המשכה והשתלשלות. וכל זה נכלל בהאל"ף כפשוטו.

ז. גם ענין החינוך, שזוהי השפעה מרב לתלמיד, הוא בסדר של אל"ף. כאמור שזהו סדר בכל עניני השתלשלות. הן בחינוך של קטן והן בחינוך של גדול. כל דרגות החינוך צריכות להיות באופן של אל"ף: צמצום המחנך, שמוסר את עצמו למחונך; ביטול המחונך המקבל, והאמונה (קו המחבר) שצריכה להיות אצל התלמיד בהרב. וכמבואר בכ"מ¹³ שבכדי לקבל — בהכרח לבטל את כל שכלו, שיהי רק בבחי' מקבל, וכמבואר במ"א¹⁴ שבשעת הקבלה אין המקבל צריך לחשוב אפילו לא בהבנת והשגת הענין, כי אם לקבל דברי הרב כמו שהם. ורק לאחר ההשפעה, חושב הוא בהשגת הענין.

ולכן, גם כאשר לומד עם הילד ענינים פשוטים, אין לו להתיירא מה יהיו תוצאות החינוך — כיון שמקשר כבר את נקודת המקבל עם הנקודה שלמעלה, עד למרחב העצמי, והקשר הוא באופן כזה, שאינם שלשה ענינים נפרדים, אלא מכולם יחד נעשית אות אחת.

ח. האמור לעיל הוא מההשכלה שבענין. נקודת הענין היא:

יקח השליח אתו את כל הענינים בשלימות, ויביא אותם לשם

(12) תו"א מקץ מב, ב.

(13) המשך תער"ב ח"א ע' תקצה. ח"ב ע'

תרצג. ע' תשצו. ע' תתפו.

(14) סה"מ תשי" ע' 120.

(8) וארא נט, א.

(9) מקץ לד, ג. יתרו סט, ג.

(10) תשא לד, ז.

(11) ישעי' כא, יב.

בשלימות, ויפעל בכל אלה שאליהם נשלח — שיסעו לכל מקום הנצרך, בזרזות, בשמחה ובטוב לבב, כיון שזהו רצון המשלח. וכאמור: צריכים לעשות זאת שלא על מנת לקבל פרס, אלא שבדרך ממילא הרי זה טובם ואשרם האמיתי בגשמיות וברוחניות.

*

ט. בשיעור¹⁵ חומש היומי (יום שני) נאמר¹⁶: "לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו".

דרך — היא ממוצע בין רשות היחיד לרשות הרבים.

— ולכן, כשמבארים בחסידות¹⁷ ענין הקו, מביאים משל מדרך, שמחברת עיר הגדולה והיכל המלכות עם עיירות קטנות עד לפינה נדחת; גם משל מצינור, שכאשר צריכים למלא מים מן הנהר הגדול, שזורם בתוקף גדול, לכלים קטנים, זקוקים לצינור, שמתחלק אח"כ לצינורות קטנים, שעל ידם יכולים המים להגיע גם לכלים היותר קטנים שברחוק מקום ביותר. —

כאשר רוצים להוסיף ענין נוסף מלבד דרך — הרי זה יכול להיות בשני אופנים: להוסיף שור וחמור הנופלים ברפת, רשות היחיד, או להוסיף את הנופלים ברשות הרבים. ואיתא בספרי¹⁸ שמוסיפים רשות הרבים, אבל ברפת אין חיוב הקמה.

י. הענין מכל הנ"ל בחינוך הוא:

קודם החינוך — הרי "עיר פרא אדם יולד"¹⁹. ישנם כאלו שהם כבהמה. ובכללות²⁰: אם שור — בהמה דקדושה, אם חמור — בהמה דלעומת זה, עד כמה ששייך לעומת זה אצל יהודי.

וכאשר רואה חמור או שור נופלים (ממדריגתם, וגם המשא שהם צריכים לשאת נפל) בדרך — אזי "הקם תקים עמו".

הא גופא ש"תראה" — שמראים לו — מהוה ראי' שיש לזה שייכות אליו. וכמאמר הבעש"ט²¹ שכל מה שיהודי רואה או שומע הוא בהשגחה פרטית, כדי לנצל זאת בעבודת האדם לקונו.

15) מכאן עד סוסי"א — נדפס גם

בלקו"ש ח"ב ע' 632 ואילך.

16) תצא כב, ד. וראה גם פ"י האוה"ח

עה"פ. 21) ראה ביארה"ז לאדהאמ"צ ר"פ וישלח.

17) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 11. וראה

גם כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות

ועוד. הנסמן בתו"מ סה"מ חשוך ע' רנו.

18) עה"פ. וראה ב"מ לב, א.

19) איוב יא, יב.

20) ראה ב"ק נד, ב.

21) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 11. וראה

גם כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות

הגם שחושב שהוא נמצא במדריגה נעלית יותר, ויכול להיות שאכן הוא נמצא במדריגה גדולה ביותר, מ"מ, יש לזה שייכות אליו. כלשון הכתוב: "אחיק" בתוספת כ"ף סופית, זהו אח שלך.

בראותו שהלה נמצא בדרך, לא ברשות היחיד, אלא יתירה מזה — אפילו אם הוא נמצא ברשות הרבים, היפך רשות היחיד דיחידו של עולם²², יכול הוא לטעון: מה לי ולצרה הזאת. על כך אומרים לו: מוטל עליך החוב להתפנות מכל ענייך ולקיים מצות "הקם תקים".

ואדרבה, חיוב זה הוא דוקא בדרך וברשות הרבים. אם נופלים ברפת, הרי כיון שהם נמצאים ברשות היחיד — אין חובת הקמה, הם יקומו מעצמם; החיוב הוא בדרך, ויתרה מזה, ברשות הרבים — שהרי חומר בדברי סופרים מדברי תורה²³.

מצות הקמה בדרך — יש לעשותה בזריזות ובשמחה כנ"ל. אבל ברשות הרבים — צריכים לעשותה מתוך עריבות יתירה, כיון שערכים עלי דברי סופרים יותר מדברי תורה²⁴.

יא. ובנוגע לעניינינו:

בהמדובר בענין הנסיעות לפעול במוסדות החינוך — הרי יכולים לרצות להעמיד תנאי ולבחור בדוקא מקומות הסמוכים למקום מגורו, מקומות שיש בהם יותר יראת שמים;

על כך אומרים, שבשעה שיכולים לפעול במקום רחוק ופינה נדחת, נדחת בגשמיות וברוחניות, הנה לא רק שבפשיטות צ"ל "הקם תקים", לא רק שבפשיטות אסור שענין זה יחסר בהזריזות ושמחה, אלא יתירה מזו — ענין זה צריך לחזק את החיות, הזריזות ושמחה.

יב. בכללות התורה קדמו נשים לאנשים, כמ"ש²⁵ "כה תאמר לבית יעקב" — אלו הנשים, "ותגיד לבני ישראל" — אלו האנשים. ואם כן הוא בכל התורה, עאכ"כ בענין החינוך — שרואים במוחש שבזה נוגעת האם יותר מאשר האב²⁶. אע"פ שמצות החינוך מוטלת על האב ולא על האם²⁷, מ"מ, רואים שכפי שעקרת־הבית מעמידה את הדבר — כן הוא²⁸.

24) ע"ז לה, א ובפרש"י. וראה ירושלמי שם פ"ב ה"ז.

25) יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י.

26) ראה גם לעיל ע' 67. וש"נ.

27) ראה גם ת"מ ח"ז ע' 68. וש"נ.

28) ראה ברכות יז, א: גדולה הבטחה כו'.

סרכ"ג ואילך. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר). מכתב ער"ח סיון שנה זו (אגרות־קודש ח"ז ע' קמא).

22) ראה תניא ספ"ג.

23) סנהדרין פח, ב (במשנה). ירושלמי

שם פ"א ה"ד. וראה עירובין כא, ב.

מזה מובן, שכל האמור לעיל, שייך לא רק בענין חינוך הילדים, אלא גם בחינוך הילדות, ולא רק בהנוגע למורים אלא גם — למורות. ואדרבה, אצלן זהו בהקדם לאנשים, ביתר זריזות וביתר חיות.

יג. יתן השי"ת ברכת הצלחה, שהשליח יקח את עניני השליחות במילואם ויביא את הענינים לשם — לאה"ק ת"ו — במילואם, ובמילא יהיו הדברים יוצאים מהלב ונכנסים אל לב השומעים²⁹, לפעול על האברכים, על המורים והמורות — שכל אחד ואחת מהם יפעל בזריזות וחיות ושמחה, להביא את דבר הוי' בכל מקום שיקבעו להם, ובפרט במוסדות החינוך הנקראים על שמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהתלמידים והתלמידות יהיו "זרע ברך הוי"³⁰, "דור ישרים יבורך"³¹.

וענין זה יביא הצלחה מופלגה גם בעניניהם הפרטיים, ובמדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה³² אבל בתוספת כמה פעמים ככה — "ויעש להם בתים"³³, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

*

יד. היתה סברא להורות על כל אחד באצבע וגם להורות לו לאיזה מקום עליו לנסוע. אבל, תכלית הכוונה היא שיסעו בחפץ, בשמחה ובטוב לבב כנ"ל, ובמילא יספיק גם אם ידובר הענין אפילו רק בכללות, וכל אחד — המתאים באמת — צריך לדעת שהכוונה היא אליו ("דאָס מיינט מען אים").

כידוע פתגם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק³⁴, שאמר, שכשם שה"כובען" מכין כובעים במדות שונות, ואח"כ כשאחד נכנס ומוודד הכובע המתאים לו, הרי הוא לובשו — כך גם אצלו (בנוגע לאמירתו דברי התעוררות וכיו"ב). והצ"צ סיים: ואליו הנני מתכוון באמת ("אים מייך איך טאָקע").

זאת אומרת: גם אלה שלא קוראים בשמם, הנה כאשר יתעמקו בהענין באמת, מבלי לערוב פניות וישות עצמו, יראו שזהו תפקידם הפנימי — לעשות כהנ"ל (ואלה שכבר נישאו — צריכים לפעול זאת גם אצל נשותיהם, כיון שכגופו דמיא³⁵) — ואליהם מתכוונים באמת.

(29) ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא (33) שמות א, כא.
 בשל"ה סט, א. (34) ראה תו"מ ח"י"ח ע' 52 הערה 123.
 (30) ישע"י סא, ט. וש"נ.
 (31) תהלים קיב, ב. (35) ראה ברכות כד, א. וש"נ. זח"ב קיז,
 (32) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ריש ע"ב.
 ואילך.

טו. אי-הקריאה בשמותם, אינו מחליש את המינוי שממנים אותם, ואדרבה, זהו ענין של שם שבהעלם (ע"ד חילוק שם שנכתב, שם שנקרא³⁶), ובמילא הרי זה נוגע בעומק יותר, ונותן כוחות עמוקים יותר, זכות גדולה ואחריות גדולה יותר בכל הנ"ל, ובמילא גם המשכת הצלחה גדולה יותר בכל הנ"ל.

וגם הפרט המדובר לעיל, שבנסיעות גופא, צריכה להיות עריבות גדולה יותר ברשות הרבים מאשר בדרך — גם פרט זה שייך לאלה שלא קוראים בשמם, ואדרבה — אליהם שייך הדבר יותר, מצד ענין השם שבהעלם, שהוא קרוב יותר לעריבות מאשר שם שבגלוי.

מלבד זאת שמוטל עליהם הענין בכלל, מוטל עליהם ביחוד הפרט של בחירת רשות הרבים ופינה נידחת כו', ועליהם לעשות זאת בחיות, בזריזות, בשמחה ובטוב לבב.

טז. וכל זה מרומז בענין האל"ף — התחלת הלימוד — וכמבואר בתו"א³⁷ שבתהו היא הרגשת הגוף תוקף הרגשת עצמותו — היפך ההתכללות, משא"כ בתיקון, חלישות הגוף הרגשת עצמותו — הו"ע האלפי"ן, יו"ד לעילא, יו"ד לתתא וי"ו באמצעיתא הקו המחבר אותם.

כאשר עוזבים את ישות הגוף, אזי ישנו הקישור של היו"ד שלמטה — היהודי — עם היו"ד שלמעלה — חכמתו ורצון העליון, ואז רואה מהו תפקידו. ואז ישנה ההמשכה מהיו"ד העליון ליו"ד התחתון, ע"י מילוי התפקיד נמשך טובם ואשרם ברוחניות, טובם ואשרם בגשמיות, שלהם ושל בני ביתם.

*

יז. עומדים אנו בחודש אלול, ימי הרצון והרחמים³⁸, ומתקרב ובא ח"י באלול, שנותן חיות בכל עבודות חודש אלול³⁹ ועי"ז גם בעבודות כל השנה.

הנה כל אלה שהתנדבו לענין האמור — ע"פ הידיעות שיתקבלו עד אז — יזכירום בל"נ על הציון ביום הח"י — שיהי' ואכן יהי' (ע"ס זא"ל זיין און עס וועט זיין") בהצלחה מופלגה, הן בענינים הכלליים והן בענינים הפרטיים.

*

(38) ראה תו"מ ח"ו ע' 132. וש"נ.
(39) ראה סה"ש תש"ז ע' 154. וש"נ.

(36) ראה פסחים נ, א. וש"נ.
(37) בשלח סה, ד.

יח. כאמור לעיל, שמצות הקמה (בענינונו — עסק בחינוך על טהרת הקודש) היא בכל המקומות, גם ברשות הרבים, כמו"כ גם סדר החינוך — להתחיל באל"ף כנ"ל — הוא סדר בכל המקומות. בכל מקום ובכל המדרגות, צריכים ללמוד עם ילד יהודי מקטנותו ובתור יסוד לכל חינוכו ולכל חייו — שיהודי (היו"ד, הנקודה) למטה מקשר עצמו ומתאחד עם היו"ד (ר"ת ועיקר שם הוי") שלמעלה ע"י הקו של אמונה (או כנוסח השני בפתגם רבינו הזקן) ע"י הקו של יראת שמים.

אלה שנוסעים עד למקומות הרחוקים לעסוק שם בחינוך על טהרת הקודש וביחוד בבתי הספר הנקראים על שמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, צריכים לדעת שיש לחקוק את ה"אל"ף" בהילדים — בהתלמידים ובהתלמידות — שיהי' מתאים לתקוות וכוונת הרבי, שיוכל לומר: ראו גידולים שגידלתי — שגידלתי לשון יחיד — על ידי שלוחי.

יט. ישנו ענין עיקרי, וישנו ענין שבא ע"י גלגול. וכמו"כ בסיבת ההתועדות.

הענין העיקרי: שאברכים באה"ק ת"ו יסעו — בשליחות — לעסוק בחינוך על טהרת הקודש וביחוד במוסדות אהלי יוסף יצחק, ובזריות ובשמחה.

והענין — שהוא גם עיקרי אבל — הבא ע"י גלגול: הענינים שנאמרו לעיל — שייכים בכל מוסד חינוך על טהרת הקודש. בכל מוסד צריכים להתחיל עם האל"ף ב"ת. הן המשפיעים והן התלמידים. מבלי הבט על העבר ומבלי הבט על המעלות שהשיגו, הנה התחלת כל יום ויום הוא — "מודה אני", שזהו הא"ב של עבודות האדם בעולמו — לשמש את קונו.

כיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"⁴⁰, צריכה להיות ההתחלה עם האל"ף של תורה, כלומר, צריכים לדעת, שישנו היו"ד שלמעלה, מרחב העצמי של העצמות, שהוא כולל הכל, ובכדי לקבל זאת צריך להיות היו"ד שלמטה — הביטול וכלי ריקן של המקבל, ד"כלי ריקן מחזיק"⁴¹, וענין זה בא ע"י קו האמונה, קו של יראת שמים, המחבר. יש לחבר את המטה והמעלה עד שנעשים דבר אחד, אות אחת. מהכל יחד נעשה אל"ף — אלופו של עולם.

(41) ברכות מ, א. וש"נ. וראה סה"מ תש"י שבהערה 14, ובהנסמן שם בהערה.

(40) זח"ב קסא, רע"ב.

כעת הוא התחלת זמן הלימודים, ואיך שמעמידים הדברים בתחלת כך נמשך. ובכן, בישיבות בכלל וישיבות תומכי תמימים בפרט, שמתורת צריכים לצאת "תמימים", תמימים בתורה תמימה נגלה וחסידות, תמימים במצוות — "תמים תהי' עם הוי' אלקיך"⁴², שלימות ברמ"ח אברים שהם רמ"ח מצוות עשה ושלימות בשס"ה גידים שהם שס"ה מצוות לא תעשה⁴³, הנה התחלת הלימוד צריכה להיות מתוך גישה של ידיעה והכרה הנ"ל בענין אל"ף.

כ. הענין⁴⁴ של שור וחמור נופלים בדרך — שייך גם במוסדות חינוך וישיבות עצמם.

כאשר רואים אצל התלמיד ענין של שור וחמור נופלים, ויתרה מזה שהם נמצאים ברשות הרבים, לא שייך שום תירוץ — לא מצד המשפיע, לא מצד ראש הישיבה וראש מתיבתא, ולא מצד ההנהלה — שאין זה לפי כבודם, אין להם זמן כו'. ועד"ז — כאשר מבין המנויים לעיל רואים זאת בעצמם, אין מקום ל"והתעלמת" או טענה המדומה שאין זה לפי כוחם, אלא מוכרח להיות "הקם תקים".

והיינו לפי שציווי זה עם כל הפרטים וענינים הנ"ל, נאמר לכל אחד ואחד מהתלמידים, מהמשפיעים, מהראשי-ישיבות ומחברי ההנהלה, בתור יחידים ובתור כלל (התלמידים בכללם — עד לכללות ההנהלה). וכיון שתובעים זאת — ברור הדבר שנותנים כחות על זה. וכאשר ירצה באמת למלא ציווי זה — יוכל לקיימו.

והיינו לפי שכל המצוות שבתורה נאמרו בלשון שיש בו שני פירושים⁴⁵: ציווי והבטחה, וכך גם "הקם תקים". כאשר נרגש הציווי: עליך להקים ("דו זאָלסט אויפשטעלן") — אזי בא הפירוש הפנימי: ההבטחה שאכן תקים ("דו וועסט אויפשטעלן").

כא. חיזוק לדבר הוא גם הסדר במדינה זו שהתחלת הלימודים היא בחודש אלול — הזמן שהמלך בשדה, י"ג מדות הרחמים הם בהתגלות, באופן שהמלך מקבל את כל אחד בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם כנ"ל (ס"ד) — שענין זה נותן כח לכל אחד למלא את הנדרש ממנו.

(44) מכאן עד סוסכ"ג — נדפס גם בלקו"ש ח"ב ע' 634 ואילך.

(45) ראה גם תר"א תשא פו, ג.

(42) פ' שופטים יח, יג.

(43) לקו"ת נצבים מה, ג.

ענין זה שייך לתלמידי ישיבות בכלל ותלמידי תומכי תמימים ביחוד, כי, ענין התורה בכלל ואופן לימודה בתומכי תמימים בפרט, הוא — לאחד ולחבר גליא עם סתים דתורה, ועי"ז גם גליא וסתים דהנשמה עם גליא וסתים דקוב"ה⁴⁶ — עד שמגיעים למילוי הבקשות: "בקשו פני את פניך ה' אבקשו".⁴⁷

ו"באור פני מלך חיים"⁴⁷ — שענין זה ממשיך מפנימיות ועצם הטוב, כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה, למטה מעשרה טפחים, בטוב הנראה והנגלה.

*

כב. ועד"ז עוד ענין מרמזי הסדרה — "כי תצא למלחמה על אויביך"⁴⁸:

המלחמה עם נפשו הבהמית, המלחמה עם הסביבה, עם הגוף ונפש הבהמית של הזולת — הנה הסדר בזה הוא "כי תצא", לא להמתין עד שהלה יבוא להלחם עמך, אלא לצאת אליו. וכפי שדובר פעם⁴⁹ שאם האויב בא לשטח שלו, הנה אפילו כאשר מנצח במלחמה, הרי לא ימלט שלא יהי' איזה הירוס וחורבן שנגרם מצד המלחמה, משא"כ "כי תצא" — כשיוצאים במלחמת תנופה לשדה האויב.

ואז, "ושבית שביו" — השבי שהי' שבוי בידי אויביך, אויב שלך — שבי הקשור עמך.

כלומר: שלא יחשוב שהוא עושה טובה להזולת, ובמילא כמה שיעשה — הרי זה מספיק. על כך אומרים לו, שידע שזהו שביו של אויביך — זהו ענין שנוגע אליו, ועוד יותר מאשר להזולת. אלה הם הניצוצות שלו שנמצאים בלעו"ז, ועליו להוציאם משם. וכנ"ל בענין "כי תראה" — כיון שהוא רואה זאת ויודע מזה, הרי זה שייך אליו.

וכאמור לעיל — הפרשה היא בלשון ציווי ובלשון הבטחה. כאשר מרגיש את הציווי, אזי עושה זאת בשמחה ובטוב לבב, ומובטח לו ש"ושבית שביו".

כג. וע"פ מארז"ל⁵⁰ "לפום צערא אגרא" — הרי כיון שענין זה קשור עם צער של מלחמה, מצד ההעלם וההסתר על מילוי שליחותו,

49) שיחת שמחת בית השואבה דאשתקד
סל"ו ואילך (תו"מ ח"י"ח ע' 61 ואילך).
50) אבות פ"ה מכ"א.

46) ראה זח"ג עג, א.
47) משלי טז, טו.
48) ר"פ תצא.

הנה לפום זה יש לו ה"אגרא" — שלוקח העצמות, וכמבואר⁵¹ על הפסוק⁵² "יעשה למחכה לו", אינון דדחקין למלה דחכמתא⁵³, שע"י שבירת ההעלם וההסתר לוקחים עצמות.

ועי"ז באים לקיום היעוד⁵⁴ "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה", כביאת המשיח שנקרא שלום⁵⁵, וכמ"ש⁵⁶ "שר שלום — לסרבה המשרה ולשלום אין קץ".

וכדאיתא באגרת הקודש⁵⁷ שעכשיו צריך להיות בירור הניצוצות. לעתיד יושלם בירור הניצוצות ויופרד הרע מהטוב וכו', ואז לא יצטרכו לברר בירורים, אלא העבודה תהי' לייחד יחודים עליונים יותר להמשיך אורות עליונים יותר מהאצילות — שזהו ענין השלום, "שלום אין קץ". אבל הא גופא נעשה דוקא ע"י עבודת הבירורים עכשיו, הענין ד"תצא למלחמה".

*

כד. וזוהי גם עבודת ראש השנה, וענין "שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה"⁵⁸.

עיקר עבודת ראש השנה — "מצות היום בשופר"⁵⁹, תקיעות. כאשר "מן המיצר קראתי"⁶⁰, "רשה בתחילתה", ברגעים אלו — נעשה מיד "ענני במרחב", "מתעשרת בסופה", המשכת מרחב העצמי⁶¹. והרי ענין זה ישנו בהיר"ד שלמעלה, וע"י הקו הרי זה נמשך ביר"ד שלמטה.

*

כה. דובר כמה פעמים⁶² בענין "ופרצת".

בקשר לגשמיות — לא נראה עדיין מה שפעלו בזה. יפעלו איפוא התלמידים ה"ופרצת" שלהם — "ופרצת" ברוחניות, וזה יכריח גם את

(57) סכ"ו (קמה, א ואילך).

(58) ר"ה טז, רע"ב.

(59) שם כו, ב. כז, א.

(60) תהלים קיח, ה.

(61) ראה תו"מ סה"מ תשרי ע' יג. וש"נ.

(62) ראה לעיל ס"ע 261. וש"נ.

(51) ד"ה ואברהם זקן תרס"ו ואילך (המשך)

תרס"ו ע' פה ואילך).

(52) ישע"י סד, ג.

(53) זח"א קל, ב.

(54) ישע"י ב, ד.

(55) מדרש מעשה תורה (אות ח).

(56) ישע"י ט, ה"ד.

ה"ופרצת" בגשמיות, וכמשל הצבי⁶³, עד שנזכה ש"יעלה הפורץ לפנינו"⁶⁴ — מלך המשיח⁶⁵.

וההתחלה בזה — להמשיך כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, שנה בלי הגבלות, הן בגשמיות והן ברוחניות, שנה של "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁶⁶ עד ל"נחלה בלי מצרים"⁶⁷, "נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר"⁶⁸.

63 גיטין נו, א. וראה גם כתובות קיב, א.
 64 ע"פ מיכה ב, יג.
 65 ראה אוה"ת להצ"צ שמות ס"ע נא.
 66 ויצא כח, יד.
 67 שבת קיח, סע"א.
 68 ישעי' נח, יד.